

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w sprawie zniżania przez c. k. Sądy powiatowe wysokości stopy procentowej od pożyczek zaskarzanych przez gminne kasy pożyczkowe.

Wysoki Sejmie!

W gminie Kopanki powiatu Kałuskiego istnieje od roku 1878. gminna kasa pożyczkowa na podstawie statutu przez Radę gminną uchwalonego, a przez Wydział powiatowy i przez c. k. Namiestnictwo zatwierdzonego.

Ta gminna kasa pożyczkowa pobiera na podstawie tego statutu od pożyczek członkom gminy z niej udzielanych odsetki według stopy po 12%. Wydział powiatowy przytacza jako przyczynę, dla której zezwolił na pobór tej stosunkowo dość wysokiej stopy procentowej, okoliczność, że z jednej strony członkowie gminy używają fundusze z kasy pożyczkowej otrzymywane na zakupywanie bydła, wypasienie go i późniejszą odsprzedaż z zyskiem, więc nawet opłacanie nieco wyższego procentu nie jest dla nich uciążliwym, — z drugiej strony zaś zamiarem, jak najprędzszego wzmoczenia zasobów tej kasy.

Z tych przyczyn zatwierdził Wydział powiatowy pobór stopy procentowej po 12%, a także c. k. Namiestnictwo uwzględniając niewątpliwie powyższe miejscowe stosunki nie sprzeciwiło się jej zaprowadzeniu.

Pomimo tego jednak uznał c. k. Sąd powiatowy w Kałuszu za stósowne w sporach powyższej kasy pożyczkowej, przeciw jej dłużnikom Iwanowi Bojków, Petrowi Psiuk, Fediowi Dembicz i Danyle Pawliszyn, przeprowadzanych według przepisów postępowania dla spraw drobnostkowych określonych ustawą z dnia 27. Kwietnia 1873. Nr. 66. Dz. u. p. na dniu 15. Czerwca 1883. zawyrokować, że dłużnicy winni są uścić tylko 6%, a nie 12% odsetki, do których płacenia obowiązali się w kartach dłużnych, i do których poboru uprawniają gminną kasę pożyczkową statuta zatwierdzone przez c. k. Namiestnictwo, jako władzę powołaną do czuwania z urzędu nad sprawami kredytowymi w kraju, a w szczególności nad wysokością stopy procentowej pobieranej przez publiczne zakłady kredytowe.

Ten wyrok zatem wydany przez sędziego powołanego do rozstrzygania spraw drobnostkowych przy c. k. Sądzie powiatowym w Kałuszu stawia gminną kasę pożyczkową, pomimo zatwierdzenia jej statutów przez c. k. Namiestnictwo na równi z każdym innym wierzycielem, i podciąga tak samo zatwierdzone przez c. k. Rząd postanowienia statutu, jak każdą prywatną umowę pod wolne i niczem nie krępowane ocenie sędziego.

Ten wyrok atoli także pod względem ekonomicznym i kredytowym najniekorzystniej oddziaływać musi na kasę pożyczkową; gdyż z niego przekonają się dłużnicy, że niedopełnianie obowiązków przyjętych w karcie dłużnej, nie tylko nienaraża ich na żadną szkodę, ale nadto zniża do połowy wysokość opłacanych procentów.

To przekonanie zachwiać musi stosunkami kasy pożyczkowej. Dłużnicy przestaną wypłacać kwoty im pożyczane, a gmina jeszcze z własnych funduszy zmuszoną zostanie czynić kasie pożyczkowej zaliczki na opędzenie kosztów procesowych. Gdy nawet oczywiste naruszanie ustawy, a tem mniej naruszanie postanowień statutu przez c. k. Rząd zatwierdzonego nie jest wyliczonem pomiędzy powodami uzasadniającemi nieważność wyroku wydanego w rozprawie drobnostkowej, wyliczonemi w §. 78. powyżej powołanej ustawy; nie pozostała Wydziałowi powiatowemu w Kałuszu, postanowieniem ustawy powołanemu do czuwania nad całością zakładowego majątku tej kasy pożyczkowej, inna droga dla zasłonięcia tego zakładu od grożącego mu niebezpieczeństwa, jak tylko wyłożyć stan rzeczy c. k. wyższemu Sądowi krajowemu, i prosić go o wydanie stosownego pouczenia do podwładnych Sądów, ażeby podobne bezwzględne traktowanie spraw gminnych kas pożyczkowych nie miało miejsca.

Kałuski Wydział powiatowy uczynił to pismem z dnia 28. Czerwca 1883 l. 983., a nadto prosił Wydziału krajowego o poparcie, a Wydział krajowy udzielił je pismem z dnia 31. Lipca 1883 L. 37859, w którym podniósł, że c. k. Sąd powiatowy tem mniej zdawał się mieć dostateczną podstawę do zniżania stopy procentowej od pożyczek udzielanych z gminnej kasy pożyczkowej, skoro c. k. Namiestnictwo, jako władza powołana do czuwania nad zakładami tego rodzaju, po zbadaniu miejscowych stosunków uznało za stosowne zatwierdzić stopę procentową przez ten zakład pobieraną.

C. k. wyższy Sąd krajowy oznajmił jednak pismem z dnia 28. Sierpnia 1883 L. 17763, że nie może c. k. Sądowi dawać pouczania co do przyznawania odsetek od kapitałów przez gminne kasy pożyczkowe swym członkom wypożyczonych i przeciw tymże sądownie zaskarżonych, gdyż Wyższy Sąd krajowy nie może wywierać żadnego wpływu na wydawanie takich orzeczeń w obec przepisów §. 33 rzeczonyj ustawy, według którego Sędzia w sprawach drobnostkowych nie jest ograniczonym przepisami dowodowemi, i wydaje orzeczenie według swego wolnego przekonania, a to orzeczenie tylko zmienione być może na zażalenie nieważności z przyczyn poszczególnionych w §. 79 (właściwie §. 78) ustawy.

Z tego stanu rzeczy Wysoki Sejm przekonać się raczy, że zachodzi nieodzowna potrzeba przedsięwzięcia środków zaradczych.

Gdy jednak zmienianie postanowień ustawy z dnia 27. Kwietnia 1873 nr. 66. Dz. u. p. o postępowaniu w sprawach drobnostkowych nie wchodzi w zakres ustawodawstwa krajowego; przeto Wydział krajowy wnosi :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

„Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby w drodze właściwej wyjednał postanowienie, na którego podstawie sędziowie przy zastosowaniu ustawy z dnia 27. Kwietnia 1873 nr. 66. Dz. u. p. o postępowaniu w sprawach drobnostkowych nie mieli prawa posuwać wolności w ocenianiu zachodzących stosunków tak daleko, ażeby przeto naruszane zostały postanowienia statutów gminnych kas pożyczkowych za przyzwoleniem c. k. Rządu wydanych, tudzież, iżby wydanie orzeczenia sprzeciwiającego się postanowieniom statutów gminnych kas pożyczkowych za przyzwoleniem c. k. Rządu wydanych zaliczonem zostało między przyczyny upoważniające do wniesienia zażalenia nieważności, wyliczone w §. 78 rzeczonyj ustawy.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z W. Ks. Krakowskiem.

We Lwowie dnia 13. Września 1883.

Dr. Mikołaj Zyblikiewicz.
Marszałek krajowy.

Sprawozdawca :
Dr. Franciszek Smolka.
Członek Wydziału krajowego.